

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaktija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

Kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 20 kap.

№ 40.

Kaunas. 19 rugsėjo (2 spalio) mėn. 1906 m.

Pirmi metai.

Nuo Redakcijos

Kaikuriems mūsų skaitytojams, išsirašiusiems „Nedėldienio Skaitymą“ lig I Rugsėjo ir lig I Spalio mėnesio, pranešame, jog metas atnaujinti prenumeratą.

Žemės dalykų komisijos.

Istatymu, išleistuoju 4 Kovo šių metų, paliepta steigti kiekvienoj gubernijoje teip vadinomasias „žemės dalykų komisijas“ (zemleustroitelnija komissii). Jos susidėsia iš 12 žmonių: 6 valdininkų, 3 dvarininkų ir 3 valstiečių ir busią įvestos kiekviename gubernijos apskrityje (paviete). Nekuriuose apskrityse, kaip antai: Aukmergės, Telšių ir Raseinių Kauno gub.; Disnos ir Trakų Vilniaus gub.; Brastos ir Kėbrino Gardeno gub.—tos komisijos jau įrengtos tapo. Kitur da teberengiamos.

Kągi jos veiks?

Jos veiks štai ką: tarpininkaus tarp tų, kurie nori žemės pirkti ir tų, kurie nori parduoti; žemės pirkėjams padės pinigų iš Valstiečių Banko skolinti; padės valstiečiams į vienasėdžius skirstyties; tarpininkaus tarp tų, kurie panorės nuomon (arendon) žemę išduoti; padės danginties į kitas vietas, kur daugiau žemės yra; taikins valstiečius ir ponus, kurie nesutinka dėl servitutų ir bendrų ganyklų; spręs, kiek galima atskiram pirkėjui ar pirkėjų draugijai parduoti žemės, kiek už parduodamą žemės sklypelį pirkėjas tur užmokėti, tvarkys girių kirtimą ir tt.

Kaip jau augščiau nurodėme, komisijos tas bus maišytos: jose pusė valdininkų, pusė nevaldininkų. Taip sąnarių nevaldininkų bus ir trys valstiečiai. Juos ne valdžia skirs, bet rinks patįs žmonės. Rinkimai nutarta daryti teip: kiekvienas valsčius renka vieną žmogų; paskui tie žmonės, kuriuos išrinko viso apskričio valsčiai, renka iš savo tarpo tris žmonės į komisiją, traukdami burtas (liuosus); kas ištrauks burtą (liuosą), tas ir skaitys išrinktas.

Į tuos rinkimus mūsų žmonės nevienodai žiuri; vieni eina, kiti ne. Įpač aštriai prieš rinkimus šukauja socialistai, įkalbinėdami žmonėms, kad neitų rinkti, nes, girdi, rinkti esą neverta ir iš tų komisijų nieko gero valstiečiams nebusiā. Vietomis žmonės tų šnekų paklausę nuo

rinkimų atsisakė, o kitur, nors ir rinko, bet nevisi. Taip Aukmergės apskrityje iš 24 valsčių terinko 16, o Ezerėnų apskrityje iš 22 valsčių rinko vos 9.

Skaitydamas apie tai ne vienas gal paklaus: ką gi čia daryti? eiti į tuos rinkimus, ar n'eit? rinkti, ar ne rinkti?

Tie, kurie stoja už nerinkimą, saprotauja paprastai teip: išrišti žemės klausimą, tai yra parupinti žemės mažžemiams ir bežemiams tegali vien Duma; rengiamas gi dabar žemės dalykų komisijos esą biurokratų darbas ir per tai niekam nevertos; ten, kur dalyvauja 6 valdininkai, žmonių išrinktieji atstovai nieko nepadarys, juo labiau, kad ir rinkimai, burtas traukiant, esą netikė... Tokiu budu, valdžia tomis komisijomis nori, girdi, vien užsitarnauti valstiečių užsitikėjimą, valdininkai nori iš žmonių pasipelniti, o valstiečiams iš tų komisijų nieko gero nebusiā... Ar tuose užmutinėjimuose yra tiesos dalis? Yra. Bet ar čia jau išreikšta *visa tiesa*, mums matas toli *nevisa*. Ir štai delko:

Pirmčiausia neteisingas yra socialistų šauksmas: neiti į žemės dalykų komisijas, nes tai *biurokratų įstaiga*. Tais pačiais beveik žodžiais kurstė socialistai žmones nedalyvauti pernai atstovų rinkimuose į Dumą. Bet paskui patįs susiprato klaidą padarę ir ateinančiuose rinkimuose į Dumą be abėjo ne tiktai dalyvaus, bet ir norės buti išrinktais į Dumos atstovus. Na, o jeigu jau visudidžiausi biurokratijos priešininkai socialistai nesibijo eiti į „biurokratiškąją“ Dumą, tai valstiečiams juo labiau nėra ko bijoties eiti į „žemės dalykų komisijas“.

Pasakymas, kad tos komisijos nieko gero nepadarysiā irgi, mums matas, nėra visai teisingas. Jeigu ikšiol biurokratai valdininkai mažgero mums tedarė, tai iš čia da neišpuola, jog jie ir toliau panašiai elgsis. Viskas pasaulėj mainos, biurokratai gerai tą supranta; jie mato, kad kiti virto laikai, kiti atsirado reikalavimai, todėl neviename dalyke savo pasielgimą jau permainė. Kad jie trokšta užsitarnauti žmonių užsitikėjimą, tas tiesa, bet draugiai jie supranta, jog to užsitikėjimo neužsipelnys kitaip kaip tik naudingais žmonių labui darbais. Tatai be abėjo jie norės žmonėms gerai daryti. Na, o jeigu teip, tai ar gi čia butų išmintingas darbas nepasinaudoti geru, vien dėlto kad tą gerą mums biurokratas valdininkas gamina? Argi mums ne vis tiek, kas mums gerai daro?! Tegu tik tikrai daro! Laukti laiko, kuomet nebebus biurokratų tai butų tikra kvailybė. Nors valdžia dešimtį kartų persimainytų—biurokratai kaip buvo teip ir bus. Nebus tų, bus

kiti. Kas nori tame persitikrinti, tegu nuvažiuoja Francijon. Todėl nebėgti nuo biurokratų privalome, bet jais pasinaudoti, kur galima, dėl mūsų labo. Jeigu tai jie tveria komisija žemės dalykams sutvarkyti ir prašo, kad ton komisijon išrinkę atsiųstumėm tris savo atstovus, tai atsakyti nuo rinkimų butų iš mūsų pusės neišmintinga.

Tiesa rinkimų budas, burtas traukiant, nėra visai geras. Galima reikalauti, kad galutini rinkimai butų atliekami viešu ar slaptu balsavimu. Bet ir išrinktieji purtų traukimu, kaip dabar, visgi yra tikri valsčių atstovai. O ne kokie parsidavėliai; valsčiai juk rinko savo geriausius vyrus. Todėl ar šis ar tas pateks komisijon—vis tai bys mūsų žmonės verti užsitikėjimo. O budami komisijoje ir matydami visus komisijos darbus, jie aiškiai matys, ko tie darbai verti ir jei pamatys, kad tie darbai niekaip tik kiekvienoj valandoj galės iš tų komisijų atsitraukti ir savo broliams visą tiesą pasakyti.

Kiti daro dar toki užmetimą: Duma, sako ketino duoti žemės mažžemiams ir bežemiams, o „žemės dalykų komisijos“ žada padėti vien mažžemiams prisipirkti naujus sklypelius ir tai nevisiems, bet vien tik tiems mažžemiams, kurie tur gana pinigų žemės prisipirkimui ir gali tikrai patis ukę vesti. Tas tiesa: komisijų uždavinys kitoks, negu Dumos. Jei Duma parupins žemės bežemiams—tai gerai. Bet jei komisijos padės mažžemiams koki sklypelį prisipirkti, arba sutaikins valstiečius su ponais besibylėjusius ikšioldėl servitutų ar ganyklų, tai argi čia negerai?!

Be to, kas nežino, jog pas mus Lietuvoje yra nemaž valstiečių, kurie tur prisipirkę nuo ponų žemės, bet netur tam tikrų dokumentų savo nuosavybei patvirtinti. Mat ukinkams seniau negalint pagal buvusius įstatymus žemės nusipirkti, pirkimai dažnai buvo atliekami privatiškai, be atsakančių dokumentų. Kol ponas, žemę pardavęs, tebėra gyvas, viskas gerai. Bet jam mirus, jo įpėdiniai dokumentų nėsant gal iš valstiečių atgal atimti nupirktą žemę. Kiekvienas supranta, kaip tai reikalingas yra nupirktos žemės tam tikras legalizavimas (užtvirtinimas). Na, tokius užtvirtinimus ir padės igyti kam reikiant minėtosios žemės dalykų komisijos. Argi tai nesvarbus dalykas?

Tą patį galime pasakyti ir apie skirstymąsi į vienasėdžius. Kaip tai dažnai atsitikdavo, jog dėl vieno kokio ukininko atkaklybės ar tamsybės, didelis kaimas negalėdavo išsikirstyti į kolonijas. Nėsant tam tikros instancijos, kuri skirstymąsi į vienasėdžius tvarkytų, daugybė žmonių turėdavo mesti išmintingą ir naudingą darbą, vien dėlto, kad tas ar kitas kaimynas pasakydavo savo: nenoriu, n'esisiu. Minėtos žemės dalykų komisijos rupinsis panašius keblumus prašalinti. Ir jei jos išgaus nuo augštesnės valdžios įstatymą, pagal kurio $\frac{2}{3}$ kaimiečių norint į vienasėdžius skyrstyti, likusieji nebegalės to darbo kliudyti, tai toksai komisijų veiklumas, atneš mūsų kraštui be abėjo nemažą naudą.

Pagalčiau jau tas vienas faktas, kad valdininkai kviečia į komisijas žmonių atstovus, parodė, jog biurokratija nebenori ar nebegali prisilaikyti senovinio absolutizmo, jog dalį valdžios žmonėms atiduoda, savo darbus žmonių kontrolei peveda. Neprisiimti tos kontrolės, atsisakyti nuo dalyvavimo visuomenės dalykuose, vargiai tai butų iš mūsų pusės išmintinga.

Todėl pasiremdami ant to kas augščiau pasakyta manome, jog negerai padarė tie, kurie nuo rinkimų į žemės dalykų komisijas atsisakė, a dar blogiau—tie, kurie prie to atsisakymo kitus kurstė. Nes nors tos komisijos ir nėra visai tobulomis įstaigomis, vienok jos visgi mūsų kraštui gali būti naudingos neviename daigte. Todėl boikotuoti jų mės visai neprivalome.

Druskis.

PELIŲ IUOZAPAS.

I.

Skaitytojai, ar jūs nepažįstat mano draugo Pelių Juozapo? Ar nieko nėsat girdėję apie tą plačiai žinomą Lietuvos veikėją, kursai prieš tikėjimą ir kunigiją šiandiena tiek šneka ir rašo? Ką?! Nepažįstate?! Na, tai, pavylykit man, aš jums tuojau papasakosiu, kas jis yra, kaip išrodo, kokias tur pažiuras, ką veikia,—žodžiu sakant nupiešiu jums jį visą nuo galvos iki kulnų, taip jog pamatė jį kame-nors, tuojau patįs ir be manęs jį pažinsite ir drąsiai galėsite šukterėti: Žiurėkite, štai tikrai Pelių Juozapas!..

Klausiate: dėlko mano draugas vadinasi Pelių Juozapu? Jei norite galiu ir tai paaiškinti; tame nėra jokios paslapties. Vadinasi jis taip dėl dviejų priežasčių: viena dėlto kad jį Juozapu apkrikštijo, o antra dėlto, kad jo tėvas vadinosi Pelė. Dėlko jis vadinasi Pelė, n'ėr žinios. Gal nuo didelio vargo, kurį kentė. Žemaičiai apie tokius sako: „tai vargo pelė“. Gana to, jog vadinosi Pelė. Na, o Pelės sunų, kaipgi bevadinsi, jei ne Juozapas Pelė, arba senoviniu budu—Pelių Juozapas..

Sakote, kad Pelė—negraži pavardė!... Gal but, bet jau tai tame ne mano kaltė. Ne aš tą pravarde pramačiau. Rašydamas pilną tiesą negaliu mano draugo pavardės mainyti. Jei jis yra Pelių Juozapas ir jį taip visi vadiną, tai negaliu aš jį praminti koku Šiaudunu ar kitaip kaip, nes tuomet bučiau melagis. O ant galo, aš nesu prantu, kame čia tos pavardės negražumas? Jei tarp lietuvių yra nemaž Vanagų, Šarkų, Lvirblių, Dirsių, Vabalų, dėlkogi negal buti ir Pelių? Ak kiek tai yr pas lenkus Myszkowskių net ir grapų—o pas rusus Myškinų—ir ar kas ten iš to stebiasi? Nei kiek! Todėl nėra ko stebėtis, jog ir pas mus Pelių giminė yra gan plati. Kiekvienoj parapijoj ir beveik kiekviename kaime Pelių nestinga; gali rasti ten bevargo net ir po keletą Pelių Juozapų!..

Žinoma, seniau Pelių Juozapas be abejo butu permainęs savo pavardę ir pasidaręs koku Myškevičiu, ar Pelinskiu. Bet dabar lietuviystei viešpataujant, jokio nebuvo reikalo pavardę mainyti, todėl ir pasiliko mano draugas kaipo karštas lietuvis, prie senovinės pavardės ir dabar užklaustas nepažįstamųjų, kas esąs, atsako su pasididžiumu: Esu Pelių Juozapas!

Norite žinoti, kaip išrodo mano draugas! Galiu ir apie tai jums papasakoti. Jis jau nebevaikas, kaip tai matas iš jo šnekos, bet dar ir ne vyras, kaip tai parodo jo darbai. Jis turi apie 18 metų. Pasakyti, kad jis gražus, kaip angelas, butu netiesa, bet lygiai neteisybė butu prilyginus jį ir prie velnio. Jis yra sau, kaip tai sakoma, „nei šio nei to“: neperaugštas, neperžemas, neperstoras, neperplonas, ne per riebus ne per liesas—žodžiu sakant nieko jame nėra užbaigto—viskas pas jį pusėtina.

Tas pusėtinumas randasi visame jo bude, visose jo ypatybėse, netik kuniškose bet ir dvasiškose

Teip negalima pavadinti jį paskutiniu ištvirkeliu, bet neteisybė butu pavadinus jį ir šventu. Nėra jis atviras bedievis, bet ir prie atvirų katalikų nepriguli. Užmušti ar apvogti kad ir vieną kunigą jis neapsiimtu, bet apšmeižti ir išjuokti visą kunigiją jis už nuodemę neskaito. Kas jį vadina kvailiu „per visą pilvą“ klysta, bet ir kas jo klauso, kaip kokio Salamono, irgi negudriai daro.

Ar turi Pelių Juozapas savo pažiuras? O kaip-gil šiandiena kur-gi rasi jauną žmogų be „pažiurų“... Visi jas turi, negal tat be jų apsieiti ir mūsų Pelių Juozapas.. Tomis „pažiuromis“ jis labai didžiuojas, o norėdamas jų augštybę, dar labiaus pažymėti—neretai visą savo pažiurų turinį vadina vienu naujai nukaltu žodžiu: „pasaulė-

žvalga“. Jei tatai atseis kada jums, mieli skaitytojai, išgirsti jauną žmogų savo prakalboje po šimtą kartų atkartojant žodžius: „pasaulėžvalga! pasaulėžvalga!“ tai žinokit, jog tai kalba ne kas kitas, tiktai pats mano draugas, ponas Pelių Juozapas...

Klausiate, kokios gi yra tos Pelių Juozapo pažiūros ir iš-kur jas pasiskolino tą savo „pasaulėžvalgą? Apie tai patįs jo pasiklauskite! O jei klausitį privengiate, tai nu-eikite į p. Balošero ar Ptašeko knygyną ir nusipirkkit kokią dešimtį naujausiųjų socialistiškų knyguciu—vertės nuo 5 iki 20 kap.—ten ir rasite visas iki paskutiniaijai Pelių Juozapo pažiūras ir visą jo „pasaulėžvalgą“... Nes jokių kitų knygų jis neskaito ir neturi; jis, mat, eina su gyvenimu, seka viešpatuojančią madą. Na, o šiandiena, kaip žinote, madoj vien tik socialistiškos brošurėlės.

Prisiskaitęs jų Pelių Juozapas apsiskelbė, esus ir pats socialistu. Kas tai yra socializmas, jis to, tiesą pasakius, gerai nežinojo; už tai socialisto vardas baisiai jam patiko. Tapęs tat socialistu, jis dažnai savo viešus prašnekesius pradėdavo nuo sakinio: „Aš turiu garbę prigulėti prie Lietuvos Social-Demokratų Partijos“, tarsi ta „garbė“ butu kaž-kokia, nepaprasta...

Norėdamas tą garbę dar labiau padidinti, Pelių Juozapas iš socializmo išpažintojo, tapo ant galo socialistu-veikėju. Tiesa, kaipo žmogus „pusėtinas“, jis nei policistų nešaudė, nei nonopolių neplėšė; tiems darbams jis permaža drąsos teturėjo; ale už tai pirmutinis buvo prie dainavimo: „Drąsiai, draugai, nebijokim!“ Pirmas tą dainą užtraukdavo, paskutinis pabaigdavo, ypač jeigu žinodavo nėsant arti nei žandarų, nei uriadninko...

Su viešais prašnekesiais buvo daug atsargesnis. Jis gerai numanė, jog už dainaviną daug mažesnis atsakymas. Čia visada galima teisintis tuo, jog „visi dainavo, dainavau ir aš“. Su prašnekesiu gi kur kas sunkiau. Turi šnekėti pats vienas; visi tavę mato, daugumas net ir pažįsta ir užklausti policijos: kas šnekėjo? tuojau gali išplėpti: O gi mūsų Pelių Juozapas. Na, o tuokart ir derėkis su policija! Pelių Juozapas baisiai to nemėgo ir dėlto socialistams kalbotojams garbės nepavydėjo. Vienok socialistų mitingus belankidamas išmoko iš atminties vieną prakalbą, kurią pavojaus nėsant, labai mėgdavo kaimo bernams lyg kokią evangeliją skelbti.

Garsingą tą Pelių Juozapo prakalbą atsiėjo man ne-yki girdėti. Išmokau aš ją žodis į žodį... Prasideda ji paprastai šiaip: „Kuomet visur aplinkui upeliais pilasi nekaltas žmonių kraujas, kuomet kalėjimai pilni prigrusti geriausiųjų mūsų vyrų, kuomet visas kraštas papludęs ašarose ir kraujuose... ne laikas linksminties!“...

Tų sakinių, prasidedančių nuo „kuomet“ kartais esti mažiau, kartais daugiau. Jus ištardamas, nejaučia Pelių Juozapas savo širdyje nei mažiausios žmonių meilės. Jam tik rupi, kad vieno antro „kuomet“ neužmiršti, kad tie „kuomet“ triukšmingiau išeitu...

Ir kai jam pasiseka prakalbą be paklydimų užbaigti ir prie galo „Kovoje jūs žuvot, mieli draugai!“ užtraukti, mano Pelių Juozapas jaučiasi esąs didvyriu; jam matas, buk jis atlikęs begalo svarbų darbą ir be abėjo gausias už tai nuo dėkingos visuomenės garbės vainyką...

Taip tai gyvuoja ir veikia mano Pelių Juozapas. Jam nerupi mokslas, dailioji literatura, poezija, teatras, jam nerupi ramus kultūros darbas.—Anot jo nuomonės—vis tai niekai sulyginus su socialistų agitacija ir prakal-bomis. Daryti revoliuciją, kurstyti žmones prie riaušių, ir t.t. visa tai skaito Pelių Juozapas už visusvarbiausį šios gadynės uždavinį.

O kadangi tikėjimas neleidžia lieti artimo kraujo, ne-pagiria žudynių nei svetimo turto plėšimo, tatai Pelių

Juozapas, kaipo socialistas, tikėjimo neguodoja, jo ista-tymų ir prisakymų nepildo ir kitus prie nepildymo ragina.

Iš tos priežasties tarp mudvieju neretai kilsta gin-čai. Pelių Juozapas sako savo, aš savo. Prisipirtas „prie sienos“ jis kartais prisipažįsta neteisingą turėjęs nuomonę apie nekurius tikėjimo dalykus, bet išranda naujus užmeti-mus ir tokiu būdu ginčą tolyn varo. Taip ir ginčijames mes visaip: kartais žodžiais, kartais ir laiškais. Man matas ne-butu pro šalį paklausti tą ginčų ir jums, skaitytojai. Tatai juos rupestingai surašęs, talpinėsiu „Nedėldienio Skaityme“. Jei patiks gerai, nepatiks nerugosiu. O tuo-tarpu likkile sveiki!...

Druskis.

Vokiečiai katalikai ir mės.

Kaip tarp kaimynų ukininkų vienas gerai ukę vedą kitas prasčiau, o trečios suvis netikusiai, taip-pat atsitinka ir kulturiškame tautų gyvenime: viena iš jų stovi augštai kita žemiau, trečia vos tepradeda kulturiškai gyventi. Prie tokių tautų prigulime mės letuviai.

Mūsų kaimynais yra rusai, lenkai, latviai žydai ir vo-kiečiai. Visi jie stovi augščiau už mus, turi didesnį apšvie-timą, didesnį mokyklų skaitlių, didesnį veikėjų burį ir t.t. Vienok nei rusai, nei lenkai nei latviai, nei žydai nėra už-siganėdinę: visi jie jieško didesnės laisvės, didesnio sava-rankiškumo, autonomijos; tam tikslui daro kruviną revoliu-ciją, žuda valdžios atstovus, plėšia valdžios pinigus, daro maištus, knriuose neretai ir patįs pražuna ir daugybę kitų žmonių pražudo.

Mūsų jaunuomenė, atsižiurėdama į tuos mūsų kaimy-nus nori irgi kruvinos revoliucijos keliu pakelti mūsų kra-štą, įgyti autonomija ir tokiu būdu pagaminti Lietuvai gyve-nimą kulturiškesnį, laimingesnį, žmoniškesnį. Ar galimas da-lykas tai pasiekti vien su ginklų pagalba? Mums matas, kad ne,—o dėlko ne, apie tai jau gan plačiai rašėme straip-snyje: „Kruvina revoliucija, ar ramus kultūros darbas? To-dėl nebegrįždami antrąkart prie to paties klausimo, papa-sakosime čia velyk šį-tą apie vokiečių katalikų gyvenimą, kurie mums duoda daug gražesnį pavyzdį kulturiško dar-bo, negu dabartinieji rusų, lenkų, latvių ir žydų veikėjai-revoliucionieriai.

Apie vokiečius daugumas lietuvių maž ką težino. Lie-tuviai gyvenantieji paprusėj, nors tankiau su vokiečiais su-sitinka, vienok ir jie netur gero supratimo apie vokiečių tautą. Susitikdami pas mus dažniausia su vokiečiais-liute-rais, lietuviai mano, buk visi vokiečiai išpažįstą liuterų ti-kėjimą. Tas visai netiesa. Apie 30 milijonų tai yra beveik pusė visų vokiečių yra netik katalikai, bet ir, galima saky-ti, geriausi katalikai. Tą dalyką pripažino pats šventasis Tė-vas, Pijus X, o jų vieši daroai pilnai tą patvirtina.

Apie vokiečių katalikų darbavimos daug galima para-šyti; bet trumpame straipsnyje maž tėsant vietos, papasa-kosime čia bent apie paskutinį visuotiną jų sisivažiavimą, įvy-kusį šimet Rugpiučio mėnesyje.

Tokius visuotinus katalikų susirinkimus vokiečiai da-ro kasmet jau nuo 50 suviršum metų. Siųmetis yra iš ei-lės 53-as. Jis atsibuvo mieste Essen, kuriame randas žino-mos visai pasaulėj Kruppo ginklų dirbtuvės. Tame susi-rinkime dalyvavo: šv. Tėvo pasiuntinis kardinolas Vanutel-li, vietinis Kölno antvyskupis kardinolas Fischer'is (skai-tyk Fišeris), Munstero ir Paderborno vyskupai: Dingelstad'as ir Schneider'is (sk. Šneideris), Kölno pavyskupis Mülleris (sk. Miuleris), nemaž Reichstago' atstovų, kaip antai: Well-

*) Vokiečių Reichstagas atsako mūsų Dumai,

stein'as, Gröber'is, Roeren'as, Gladbach'as ir kiti, o taipogi daugybė ponijos, kaip antai: grafas Droste-Vischering'as, grafas Von Twickel'is, grafas Galen'as, dvarininkai Heroldas, Kralikas ir k.; vietiniai fabrikantai ir krautuvininkai: Wiese, Racke ir k., o be to — daugybė mokslaviryų, profesorių, redaktorių, kunigų, vietinių valdininkų ir apie 40 tukstančių prastų darbininkų. Viskas buvo puikiai suorganizuota ir gražiai išpildyta. Kardinolas Vanutelli popiežiaus vardu pasveikino susirinkusiuosius, pagirdamas nepaprastą vokiečių katalikų veiklumą. Toliau pagal programos ėjo paeiliui įvairūs pranešimai, atskaitos, prašnekesiai, pamaldos, netruko taipogi ir žmoniškų pasilinksminimų. Žiurint iš šalies į tą taip skaitlingą suvažiavusiųjų būrį, susidedantį iš žmonių nevienokio apšvietimo, nelygaus turto, įvairių luomų, nevienam beabejo, gyviau širdis plakė, ir galvon savaimi mintis veržėsi apie tai, jog Bažnyčia tai tikra visų motina, jog tikėjimas tai ne prietaras, bet tikras draugijos ryšis, kurs visus vienybėn traukia, nevartodamas prievartos, visus lygina, niekam skriaudos nedarydamas, visus prigludžia, nei vieno neatmezdamas. Grafas ir kaimietis, fabrikantas ir darbininkas, dvarininkas ir kunigas, kardinolas ir vargonininkas visi atvyko į Esseną su karštu noru visuomenės labui pasidaruoti. Reginys tikrai nepaprastas: — visi išvieno eina, kits kitą neužgaudami, kits ant kito nesšnairuodami. Dėlko taip yra? Iš kur pas vokiečius toki vienybė, lygybė ir brolybė? Ji paeina iš vienos vėsmės — iš Dievo ir artimo meilės, gaivinamos tikru, gyvu ir tvirtu tikėjimu. Vokietys, mat, arba yra katalikas, arba ne. Jei jis katalikas, tai jis ir rupinasi gyventi katalikiškai: žiuri į katalikystę ne kaip į kokį šventadienio rubą, kurį šiokiom dienom galima nusivilkti, bet kaip į gyvą tiesą, be kurios žmogus negal nei ant valandėlės apsieiti kurios niekados neprivalo užmiršti. Tatai taip vadinamųjų „šiaudų katalikų“ pas vokiečius suvis maž terasi. Todėl vokiečiai katalikai ne tik vadinas katalikais, bet ir gyvena ir veikia kaip katalikai.¹⁾

Norint tnrėti bent kiek aiškesnį supratimą apie vokiečių katalikų veiklumą, reiktu pagyventi ilgesnį laiką tarp vokiečių ir prisiveizėti jų viešoms įstaigoms. Męs to ant nelaimės padaryti negalime. Pasilieka tat imti žinias iš knygų ir laikraščių. Ką gi ten randome?

Randame daug ko, bet tarp tos daugybės žinotinių dalykų pirma vietą be abejo reik pripažinti vokiečių laudies susivienijimą (Volksverein'o) atskaitai už praeitus 1905—1906 metus. Toje atskaitoje pranešama, jog šanarių skaitlius už praeitus metus pasidaugino nuo 400 iki 500 tukstančių. Tam nēr ko stebėtis, nes „Volksverein'as“ darbuojas su nepaprasta energija. Kasmet išleidžia milijonus markių*) įvairių atsišaukimų ir knygų spauzdinimui, kurios yra platinamos po visą Vokietiją. Nuo pat pradžios savo gyvavimo iki Birželiui menesiui šių metų „Volksverein'as“ išdalinio apie 74 su puse milijonų įvairių spauzdinų, iš kurių 31 milijoną įvairių laikraščių ir brošurėlių paleido už dyką.

Patsai „Volksverein'as“ savo lėšomis (kaštu) išleidžia irgi didelę daugybę įvairiausio turinio brošurėlių, laikraščių ir kitokių spauzdinų. Taip — įvairių atsišaukimų (Flugblätter) išleista 49 milijonai egzempliorių; oficijališkojo „Volksvereino“, laikraščio („Der Volksverein“) — apie 4 milijonus

šasiuvų; mažų brošurėlių apie draugijinius klausimus (Soziale Tagesfrage) — 15,469 šasiuvai; apologetiško turinio knygų (Apologetische Frage) — 5864 šasiuvai; medžiagos sociologiškiems išguldydams 2900 tomelių, medžiagos apologetiškiems išguldydams — 5395 tomeliai, lapelių aptariančių bėgančius dienos klausimus arti pustrėčio milijono egzempliorių; korespondencijų sociologiško ir apologetiško turinio į dienraščius dėl perspaudzimo 75782, o taipogi 32148 šasiuvai moksliško laikraščio „Soziale Kultur“.

Toki daugybė katalikiškai-krikščioniškų raštų o taipogi ir katalikiškų laikraščių, kurių Vokietijoje esama apie 400, žinoma daro visoj Vokietijoje žymią įtekme. Todėl nėra ko stebėtis, jog *susipratusiųjų katalikų* skaičius Vokietijoje labai greit auga. Juo labiau, kad vokiečiai katalikai darbuojasi ne vien žodžiais ir raštais, bet rengia draug vis naujas įstaigas, draugijos labui. Taip šiemet įsteigtas susivienijimas susirgusiems ligoniams šelpti, kursai daro skaitymus apie tai, kaip reikia ligonis prižiūrėti, kaip jam geriausia nešti pagalba netikėtuose atsitikimuose ir t.t. O dabar užmanyta vėl pakelti praktišką moterų ir mergaičių namių auklėjimą. Tam tikslui išleista pamokinantė knygutė.

Neužmiršta ir apie išeivius. Vakarini Vokietijoje išeivių globa suorganizuota tapo šokių būdu: darbininkai išeinantieji iš kaimo į miestus apsiskelbia tam tikruose biuruose, o gavę darbą vėl praneša į kitus biurus, tam tikslui įrengtus.

Norint kokią naują draugiją sutverti, ar pagalbą suorganizuoti, reikia tam tikro mokslo. Vokiečiai gerai tai supranta. Todėl rengia taip vadinamuosius sociologiškus kursus įvairiems draugijos klausimas geriaus apšviesti ir jiems teisingiaus išrišti. Tokių sociologiškų kursų pereituose metuose Vokietijoje buvo keletas. Iš tų mieste Gladbach'e įrengtasis tęsėsi 10 dienų; jame dalyvavo 168 vyrai ir 52 moteris. Be to buvo šeši trijų dienų kursai įvairiuose Vokietijos miestuose. Augščiaus minėtame Gladbach'e buvo įsteigti specijališki 3 mėnesių darbininkų kursai, į kuriuos buvo atvykę paklaustyti 54 delegatai įvairių darbininkų organizacijų.

Šiaip jau susirinkimų ir posėdžių buvo pereituose metuose Vokietijoje apie 2 tukstančių. Spauzdinų išsiuntinėta pusdviliko milijono. Įvairių laudies biurų buvo užlaikoma 32, o darbo sekretarijatų 45.

Tuo taip plačiai ir taip gerai suorganizuotu draugijiniu darbu užsiima Vokietijoje ne tik Vyskupai ir kunigai, bet ir šiaip jau įvairių luomų žmonės. Šale dvasiškijos raudame ten besidarbuojant visuomenės labui ir kunigaikščius ir grafus ir baronus ir dvarininkus ir mokytojus ir redaktorius ir studentus ir fabrikantus, jau nekalbant apie paprastuosius darbininkus.

Taip tai yra pas vokiečius. O kaip pas mus?

Pas mus ant nelaimės socijališkas katalikų veiklumas vos tik tepradedą apsireikšti. Kur-ne kur yra steigiamos suvartotojų draugijos, ubaginės, knyginai. Darbas eina labai palengvėl, nes pradžia gan sunki. Daugumas nežino nei nuo ko pradėti, nei pradėjus kaip toliau varyti. Be to darbą trukdo kliučių daugybė. Pirmučiausia senoviniai biurokatiški parėdymal varžantieji privatiškų ypatų inicijativą (sumanymus). Ne vienas pradėjęs veikti su geriausiais norais, greit atšalsta ir neretai visai meta darbą, negalėdamas gauti reikalaujama persenusiais įstatymais valdžios leidimų.

Antra — vienybės stoka. Vokiečiai kaip matėme visi eina išvien. Pas mus gi to visai nėra. Kunigas dirba sau, ponas sau, šiaip jau inteligentas sau. Mat ponas pas mus tai ne lietuvis, bet „lenkas“. Šiaip jau inteligentas — nors ir lietuvis, bet už tai neapkenčia kunigo ir pono ir dirba skyrium kaip socialistas. Tokiu būdu dvasiškijai nepadedą dirbti nei dvarponiai, nei patįs mūsų inteligentai. Vieniems

*) Tiems žodžiams patvirtinti — štai mažas pavyzdėlis: Rugsėjo 22 d. pralotas prof. Einig'as skaitė labai gražų pranešimą apie „Tikėjimą ir mokslą“. Jam beskaitant laikrodis išmušė 12 ir varpai pradėjo skambinti ant „Aniolas Dievo“. Susirinkimo pirmininkas Gröber'is, nors nekunigas, tečiau paprasė kalbėtoją pertraukti savo bylą, „nes atėjo laikas sukalbėti“ Aniolas Dievo“; — ir tuojau visi, kardinolui Fischeriui vadovaujant, atkalbėjo maldingai tai maldcle. — Ne vienas gal pasakys, kad čia mažas daigtas. Tegu ir taip. Bet vokiečiai katalikai atmena Kristaus žodžius apie ištikimą tarną ir todėl šiekiasi but ištikimi net ir mažuose daigtuose.

*) Prusiškoji markė atsako maždaug mūsų 46 kap.

rupi polonizmas arba lenkystė, kitiems—socializmas su jo tarptautiškais svajonėmis. Tatai tikros kultūros darbas ir stovi pas mus ant vietos, nelyginant lyg ans iš Krylovo pasakos vežimas, į kurį buvę įkinkyti: gulbė, lideka ir vėžys.

Trečia kliūtis—tai mūsų pačių neparangumas ir nesirūpinimas apie ateitį. Visi beveik mes žiurim, kad kaip nors be vargo šiandien pergyventi, o apie tai, kaip bus rytoj, nenorim nei ant valandėlės pagalvoti. Nemažai prie to prisipažinti, bet ant nelaimės taip yra. Kol ta yda viešpataus mumyse, nieko gero visuomenei neįstengsime padaryti. Jei tai norime būti naudingais visuomenės veikėjais gerais darbininkais, turime nudrėbti šalin seną tinginį, sužadinti savyje didesnę energiją, darbštumą, naudotis iš kiekvienos progos, idant geriaus suprastum mūsų padėjimą, žmonių reikalus, organizacijos svarbumą ir t.t. Todėl kiekvienas susirinkimėlis, kiekvienas susivažiavimas tegu nepasilieka niekad be pasekmių. Teiraukimes kits kitą apie vietinius drauginius įstaigas, klausinėkim kas kaip ką daro, mokykimes iš svetimų klaidų naudotis, savo darbuose jų jau nebeatkartodami—žodžiu sakant—visur ir visada rūpinkimes ne tik gerai daryti, bet ir savo gerą darbą kaskart tobulinti, kad jis būtų vis kaskart geresnis, naudingesnis, praktiškesnis, mažiau reikalaujantis išlaidų, o daugiau atnešas naudos. Jei taip darbuosimes, tai nors gal ir nesusilyginsime su vokiečiais katalikais, bet galėsime bent sau tarti su gryna sąžine: darėme, ką galėjome; varėme pozityvią kultūros darbą. Jei ne tiek padarėme kiek reikėjo, tai jau ne mūsų kaltė. Mes dirbome vieni. Nepadėjo mums ponai, nepadėjo inteligentai. Nei visuomenė, nei istorija nekaltins mūsų už tai, ką padaryti negalėjome.

Druskius.

Apie Salezijonų mokyklas Italijoje.

Patalpinus „N. Sk.“ № 27 salezijonų mokyklos mokinio Kubilio raštelį „apie Salezijonus“, nežinau kokiu keliu tuli sužinoję mano adresą pradėjo kreipties į mane su įvairiais užklausimais link Salezijonų. Tatai parodo, jog ta žinia interesuojasi skaitytojai; todėl sumaniau šį-tą visiems paaiškinti, prisilaikydamas gautų užklausimų.

Pirmiausiai pasakyčiau, kad salezijonų mokyklos yra nevienokios: vienur mokina gimnazijos ir seminarijos mokslinę kursą, kitur mokina visokių amatų, kaip antai: siuti, knygas spausti, altorius dirbti, kalviauti, išdrožinėti visokias stovyklas (statujas) ir t.t., kitur vėl mokina žemę dirbti ir t.t.; **bet visų tu mokyklų tikslas yra vienas, butent, kad mokiniai išmoktų pažinti Dievą, paliktų dorais, būtų naudingi Bažnyčiai ir žmonijai.**

Pabaigusieji gimnazijos kursas, jaunikaičiai gali palikti salezijonų klierikais, arba jei nori gali atsitraukę stoti į svietiškujų kunigų seminariją, bet tuomet jau reikia išturėti paskirti egzaminai. (Parvažiavusiam Lietuvon, kurs čia norėtų seminarijon įstoti, reikėtų išturėti egzaminai iš 4 kl. gimnazijos). Salezijonų klierikai pabaigę filozofijos kursą, kurs tęsesi trejus metus, esti dar skiriami mokytį kitų mažesniųjų klesų mokinių, arba siunčiami į kitas pasaulio dalis, daugiausia Amerikon, Afrikon ir Azijon mokyty stambel-

džių. Pasilikusieji Europoj dar 4 metus mokasi teologijos, o išsiųstieji kitur kiekvienas paskyriam mokasi ligi neišlaiko egzaminų, ir tik išlaikę egzaminus gauna pašventimus. Klierikaut priseina apie 10 metų.

Išmokusieji amatų vieni pasilieka draugijoje ir esti tuomet skiriami į kitas šalis, kiti vėl grįžta savo tėvišken. Gimnazijoj budami moka už visą užlaikymą po 100 rublių metams, o amato mokyklose nieko nemokama. Priima visokių amžiaus vyrų ligi 30—35 metų į pirmą gimnazijos kursą.

Italijoj gimnazijos turi tik 5 klesas, paskui licėjaus 3 kursai. Salezijonų mokyklose tos 5 klesos suaugusiems yra sutrumpintos į 3 kursus. Čia italų kalbą, lotynišką, geografiją, istoriją, aritmetiką ir prancūzų kalbą pereina, kiek 5 klesų programa reikalauja, o graikų kalbą, algebrą, geometriją, gamtos mokslą ir valstijos įstatymų visai apleidžia. Tikėjimo mokslas atliekamas gana rupestingai. Tuos tris kursus galima trejais metais baigti, o kurs yra gabus pabaigia ir grečiau

Mokykloje kiekvienas nešioja, kaip turi. Draubūžiai geriaus nusivežti, nes ten taisyties brangiau. Vakacijos buna nuo Liepos 20 ligi Spalių 15 d. (n. st.). Per vakacijas kasdien po kokias 3 valandas reikia dirbti darže mokiniams ir klierikams ir po 4 valandas mokinasi; tankiai eina pasivaikščioti į kalnus, o kartais daro ekskursijas aukščiau debesų, kokius 2 varstu aukščio. Namon retas išvažiuoja, nes toli važiuoti neužsimoka; net ir vietiniai nevažiuoja, nes pas salezijonus jis pavalgęs ir apsirėdęs, o namie reiktų alkį kęsti. (Reikia žinoti, kad Italijoje žmonės sodiečiai yra neturtingi). Į Lietuvą per vakaciją važiuoti visai neužsimoka, nes kelionei išleistų mažiausiai 100 rublių, o antrą, be pasparto sunku per sieną (rubežių) pereiti. Mokslo metą buna po 8 valandas mokslo kasdieną ir po pusantros valandos rankų darbo darže. Taigi, kurie darbo baidosi, tegu atsimenta kad reikės dirbti! Beje, reikės ir aslas šluoti, torielkas ir šaukštus mazgoti ir kitus mažus patarnavimus atlikti; norinčiam nesunku, bet tinginiui baisu! Reikės užsilaikyti didžioj paklusnybėj ir be vyresniojo žinios, negalėsi niekur nė kojos iškelti! Tai yra labai lengva išpildyti, o jei kam išrodo sunku, tegu pirma gerai apgalvoja.

Tulas manęs klausė, ar ten palikęs kunigu daug pinigų turėsiu? ar galėsiu savo gimines šelpti?—Mielasis! jei pinigų trokšti, tai labai apsigausi. Salezijonų kunigai jokios nuosavybės negali turėti, nes yra visiškai visų žemiškų turtų išsižadėję ir prisiekę paklusnumą savo perdėtiniui; kiekvienas ten gyvena ne sau, bet Dievui ir visai savo draugijai. Draugijoj yra išrinkti perdėtiniai; jie valdo visą draugijos turtą ir visus visų reikalus pakakina. Salezijonui nieko netrūksta; jis yra pasikakinęs ir turtingas nieko savo neturėdamas; nes kas jo, tas visų; kas visų, tas ir jo—visa yra bendra. Todėl nėvienas draugijos sanarys

nieko negali kitam duoti, nes pats neturi jokios nuosavybės. Čia yra aukštesnėji tobulybė, todėl be tikro Dvasios Šventos įkvėpimo ir pašaukimo pasilikti Salezijonų draugijoje, arba kitame vienuolyne (kloštoruje) yra negalimu daiktu. Apskritai imant, ar vienuolyne, ar tarp žmonių gyvenančio **kunigo tikslu, niekuomet neturi būti pinigai, bet Dievo garbė ir žmonių išganymas.** Kurs tik pinigų dėlei, nori kunigu palikti, tegu visai nesiruošia Seminarijon, nes kunigystė bus jo pražuvimui.

Kiti vėlei klausia apie valgi ir kitus mažmožius ant kurių visai neverta nė atsakinėti. Žmogus turįs pasišventimą ir pašaukimą apie tai klausinėti neprivalytų. Tik tiek tepasakysiu, kad valgis nėra blogas ir daug yra geresnis už sodiečių valgi kaime; vyno ir vaisių yra užtekinai; miegui yra paskirta 8 valandos.

Tokiam, kurs moka vien tik lietuviškai, dar negalima važiuoti, nes nėra lietuvių mokytojų; toliaus kai ten esantieji lietuviai pabaigs mokslą, galima tikėtis, kad ir lietuviai turės atskirus savo kursus, kaip ir kitos tautos turi. Lietuviai mokantieji lenkiškai, mokasi pirmus metus su lenkais, o paskui, pramokę italų kalbos, mokasi kartu su italais.

Norintieji įstoti salezijonų mokyklon privalo pirmiau paduoti direktoriui prašimą link priemimo ir tik gavę užkvietimą tegali važiuoti. Direktoriui galima rašyti šiokiu adresu: **Al Molto Reverendo Signor Direttore della casa salesiana. Ivrea—Italia.** Reikia nusiųsti savo gimimo metrikai ir klebono liudijimas apie gerą elgimosi.

Tiems, kurie pabaigę salezijonų mokyklą ketintų grįžti į Lietuvą ir čia egzaminus laikyti, visai nepatartiau ten važiuoti, nes teip darant daugiaus išeitų, negu namie privatiškai mokinanties.

Buvęs Salezijonų mokinys Jurgis Baltrušaitis.

P. S. Malonėčiau, kad šį straipsnelį perspausdintų ir kiti katalikiški lietuvių laikraščiai. *J. B.*

Iš Mintaujos.

Artinantis žiemai, Mintaujos katalikai vis tankiau ir tankiau žiuri į savo statomąją bažnyčią, laukdami nekantriai jos užbaigimo; bet, matant, jogiai dar daug truksta iki galo, iš nusiminusios jų krutines atsiliepia liūdnas, be viltės, balsas: Dievas žino, ar ijeisme šimetį naujuosius Dievo namus!... Jau treči metai, kaip kenčiame nuo vejo ir lietaus, nuo sniego ir šalčių iš lentų sukaltų šopoj; ne vienas jau ir ligą gavo, kitas gi visiškai nebelanko šopos, gailedamos savo braugiausio turto—sveikatos; ir visiškai ne stebėtina priešastis: miesto žmones gyvena tokiose aplinkybėse, jogiai ne reikalauja nei storai-vatinių drapanų, nei šiltų kailinių, taigi išbuti ant šalčio apie porą valandų lengvai apsiredžiusiam miestelenui—tai ne labai malonu... Iš antros-gi puses bažnyčia dėl jų—yra tai ramumo sala ant siubuojančių pasaules jurų!

nes čion jie gauna prieglaudą tarp baisių gyvenimo paojų, čion atranda ugniaukurį sušildyti atšalusius jausmus, nuraminti nusiminusią širdį... Ar-gi ištikro nesistos mūsų bažnyčia šimet? Nelengvas ant to klausimo atsakymas: ir klebonas ir parapijoniai spires iš paskutines, vienog visi šaltiniai, iš kurių aukos lig šiol plaukdavo, jau visiškai baigia džiuti, iš to, žinoma, nera ką stebėtis: bažnyčia jau dabar moka arti šimta tukstančių rublių, o parapijonų skaitlius vargiai išneša penkius tukstančius dušių, iš kurių tikt' tukstantis teduoda aukas. Tiesa—surinkome Mintaujos mieste nuo gyventojų svetimų tikejimų apie dū tukstančių, o po parakvijas Žemaičių vyskupyjos dū tukstančių su viršu,—buvo tai gera paspyrtis, bet vis-gi maža, suliginant su mūsų reikalais. Iš dvasiškos kolegijos pagalbos tegavome tiktai devynius šimtus rublių; didesnių aukų teipogi ne buvo, išskyrant grovą E. Platerą, a. a. p. A. Kazlauskį ir p. Gudą, kurie dave po tukstantį rublių; žinoma-buvo nemažai ir tokių, kurie dave šimtais,-bet vis gi nesurinkome nei puses reikalingų pinigų. Vienog tureme viltį, jogiai Viešpats Dievas išklausiš šaukenčių balsą, parems mūsų gerus norus ir sukels geradėjus, trokštančius Dievo garbes ir dušių išganymo. O Panele ŠŠ. Nekaltai pradeta, Kurios garbei statome naująją bažnyčią—pastiprins mūsų pailsusias spekas ir palaimins duodančio ranką.

Brunavietis.

Iš daleidymo dvasiškos valdžios statymui naujos bažnyčios „Nekalto Prasidejimo Paneles Švenčiausios“ Mintaujoj par praejusius metus po parakvijas Žemaičių vyskupijos surinktos sekančios aukos:

Šenbergas	187 r. 56 k.	Lauksodis	22—60—
Radvyliškis kur	22—53—	Raudondvaris	17—82—
Liven Berzen	11—5—	Kamajai	9—50—
Papyls	33—35—	Girtakolis	2—45—
Bauskė	15—1—	Leckavas	70— „ —
Siauliai	64—30—	Pakruojis	11—56—
Saločiai	37—33—	Geltuva	33—53—
Žagarė	103—97—	Lidakiai	8—16—
Kriukai	47—50—	Smalva	11—80—
Papilė	12—18—	Drukšiai	13— „ —
Akmenė	23—50—	Krakiai	3—50—
Vieksniai	50—66—	Biržiai	37 r. 48 k.
Radvyliški liet.	30— „ —	Ančiškis	4— „ —
Šydlavas	343—30—	Vendžiogala	20— „ —
Žeimelė	37—20—	Žarėnai	2— „ —
Rokiškis	28—37—	Varniai	12— „ —
Svedasai	27—20—	Kurtavenai	10—50—
Joniškis	53—2—	Vepriai	4—85—
Pašvytinis	66— „ —	Pašyliai	5— „ —
Pasvalis	63—28—	Survyliškis	40— „ —
Meškučiai	7—25—	Sėšikai	40— „ —
Rudyškiai	7—77—	Cėkiškė	12—2—
Gaščiunai	8—88—	Laižuva	12—60—
Skajstgiris	57—24—	Bebra	6— „ —
Linkava	83—86—	Nevarėnai	34—7—
Klovainiai	36—38—	Plateliai	12—80—

Salamiestis	18—63—	Barstyčiai	5—73—
Gintelyškiai	2— „ —	Veviržėnai	25— „ —
Truskavas	45— „ —	Smilgiai	18—72—
Vabalninkai	20— „ —	Pušalotas	14—38—
Žigajčiai	7—80—	Rubiniai	16—50—
Degučiai	5— „ —	Ilukšta	29—18—
Raseiniai	35—73—	Rosalinas	25—18—
Josvainiai	10— „ —	Kalvarija	30— „ —
Bukantai	10— „ —	Olšvangelas	62—4—
Utėna	5—70—	Brunava	28—25—
Raguvele	5—95—		

Iš viso yra surinkta 2306 r. 68 k. už kuriuos, vardan visu savo parapijonių išreiškiu skiltyse „Nedėldieninio Skaitymo“ širdingą „ačiū“.

Klebonas Mintaujos bažnyčios. *Kur. Kazimeras Jasenas.*

Žinios iš visos Rusijos

Riausių aukos.

Nuo sausio lig gegužės mėnesio per riaušes pražuvo 15,529 įpatos, o sužėistų buvo antratiek. Iš to skaitliaus revoliucionieriai nugalabyjo 720 įpatų, sužėidė 810. Iš valdybos rankos krito 1159 įpatos. (Gaz. Swiāt.). Daugiausiai žmonių pražuvo per visokius ganjingus sumišimus, žudynes, skerdynes.

Tai tik per 4 mėnesis.

O per praeitą savaitę:

Vilniuje sušaudyta 4 kareiviai už kurstymą gruodžio mėnesyje draugų į maištą prieš valdybą;

Rigoje 2 miestiečių pasmerkta mirtin už metimą bombos į tramvajų; 5 valstiečiai sušaudyta baudžiamųjų burių; už išplėsimą monopolijų **Kijeve** ir **Novorosijske** 3 įpatos nubausta mirtimi; už **Sveaborgo** maištą dar nuteista 4 kareiviai mirtin, 24 į katgorą, 92 į areštantų rotas.

Užpuoliai ir plėšimai.

Peterburge 13 rugsėjo ant Nevos laivų dirbtuvės kiemo 20 ginkluotų užpuolė ant kasieriaus, atėmė 15 tukstančių rub. ir pabėgo. **Kononovkos** miestelyje Gardyno gub. plėšikai iš dvarininko Janovskio pagrobė 10 tukstančių su visa geležine kasa išsinešė.

Rinkimai Dumon.

Laikraščiai samprotauja, rinkimai Dumon prasi-dėsia lapkričio mėnesyje. Vilniaus, Minsko ir kitų kaikurių gubernijų dvarininkai jau pradėjo varyti priešrenkamąją agitaciją. Partijos organizuojasi, rengiasi į rinkimus. Praeitą žiemą lietuvių savizemiai (o vietomis ir kunigai) nedovenotinai prasnaudė rinkimus: nei trečioji jų dalis nepribuvo į rinkimus; pertatai sumažino skaitlių saviškių rinkėjų pavietų rinkimuose. Visiškai be reikalo atsisakė nuo savų teisų, užleisdami viršų didiems žemvaldžiams.

Kvalčyvi piningai.

Pastauroju laiku atsirado kvalčyvių sidabrinių rublinių ir pusrublinių. Ant pažiuros, j.s niekuom nesiskiria nuo tikrųjų, tiktai daug lengesnės: 4 kval-

čyvos tiek sveria, kiek 3 tikrosios.

Ukiškųjų draugijų sąjunga.

Lenkijos ukiškosios draugijos jau įsteigė centralinį biurą tavorams įgyti iš pirmųjų rankų. Įkurė savąjį laikraštį „Społem.“ (Išvien); tamtikrą komisiją, p. Morozinskio vadovaujamą, išsiuntė į užrubežį užsisakytų tavoro.

O kur gi dingo lietuvių gražiasis sumanymas tokiam biurui Šauliuose įkurti? Metas kilti iš įprastojo mūsų amžino snaudulio.

Mokyklos.

Lenkai ir Kaukaziečiai jau išreikalavo nuo valdybos saviškes mokyklas. Daugumą mokyklų jie jau atidengė ir pasekmingai varo apšvietimą suprantamoje kalboje. Neužilgo tie kraštai apsidengs ištisu tinklu savųjų mokyklų. Vilniuje žydai atidengė saviškę gimnaziją. O lietuviai vis dar tebesnaudžia. Kad nieko nereikalauja, nesisteigia; todėl ir nieko dar neturi.

žinios iš Lietuvos

Svedasai. Tarp Svedasiškių labai prasiplatino neteisingos paskalos ant buvusiojo atstovo Valstijos Dumoje pono Sabalio. Užmetinėja, buk p. Sabalis parsidavęs ponams ir nieko naudingo nedaręs Dumoje dėl mūsų vargdienių ukininkų. Bet tas yra melas ir vien blogų žmonių paleistos apšmeižiančios paskalos. Kiekvienas žmogus, kursai gerai pažįsta p. Sabalį, tokioms paskaloms netiki. Bet tokių žmonių yra mažai, daugumas užvis jaunųjų žmonių platina neteisingas žinias, kad tikt labjaus žmogų apšmeižti ir nužeminti.

Svedasiškiams reiktu neužmiršti, jog Sabalis budamas viršaičiu ir teismo pirmsėdžiu, daug metų tarnavo Alatų valstiečiams. Visi gerai žino, kad budamas toje tarnystoje užlaikė sekumą Dievo prisakymą, nievieno žmogaus nenuskraudė ir neįėmė kyšių. Šnekos tat apie p. Sabalio parsidavimą dvarininkams yra ne kas kitas kaip tik šlovės plėšimas. Reikia stebėtis, kad daugumas tiki tokioms paskaloms. Tur' buti svedasiškiai mažai teskaito laikraščių; kad jie skaitytu, tai' jie žinoātu, jog Dumoje nebuvo pakelto tokio klausymo, kuriame p. Sabalis butu galėjęs ginti dvarponių reikalus. Dabar madoje kalbeti neteisiam, išmislyti ką negero ant nekalto žmogaus. Mums katalikams tai labai negražu.

Neužilgo vėl bus rinkimai į Dumos atstovus, reikėtu pamislyti, kad neišrinkti tokių vėjagalvių, kurie daug kalba, bet mažai tedirba. Visų svedasiškių atmintyje tebėra dar atsitikimai 15 ir 16 Rugpjūčio, kada sudegino Savičunų ir Drapčiunų dvarų klojimus; ir padarė nuostolio apie 17 tukstančių; kalba, buk tą padarę dėl politiško tikslo, bet nežinau, ar mes degindami mūsų brangios žemelės vaisius iškovosime sau laisvę?..

Varnas.

Vevirženai. Kunigaikštis Bagdonas Oginskis 1897 metuose pastatė Vevirženuose ant vidurio rinkos puikius namus. Visi tą žino, jog kunigaikštis nemėgo niekais prasidėti; už tat, bugštu, kas par namai buvo. Jis ketino tuose namuose parengti viešbutį, arbatnamį, alinę ir parduotuvę, bet tas puikus užmanyimas visai nebuvo įvykdytas; lig šiol namai riogsojo dyki, vienos tikt ožkos lietui lyjant atrasdavo juose sau prieglaudą. Kada Rietavo kunigaikštystėje rėdas mainės, žydai prilindo ir atpirko tuos namus, bet kaip atpirko? už 250 rublių! Dabar žydai iš džiaugsmo rankas sau spaudo ir barzdas glosto, jie žado iš tų namų šulę pasirengti.

Ir mums vevirženiškiams tokie namai butu labai pravertę, butumeme galeję įsteigti viešą biblioteką arba nors skaityklą, arba kokią nors didelę parduotuvę. Tokios įstaigos mums dabar butu labai reikalingos, bet kas kaltas, kad mes išsižioję. Nežinau kaip patiks vevirženiškiams matyti gražią žydų šulę grei' nudriskusių, nugrūvusių, ožkų nuspardytų, be kryžių katalikiškų kapų!

Svirplys.

Kalvarija. Suv. gub. 30 Rugpjūčio čia laike pamaldų bažnyčioje lenkai neduodami lietuviams giedoti laike mišparų, pakėlė muštynes. Į muštynes įsimaišė kareiviai, teip kad daug buvo sumuštu ir sukruvintų. Bažnyčia kraujo pralėjimu sutepta ir muštynėmis pažeminta tapo.

Žinoma, teismo tirinėjimai parodys viską, o tuotarpu visa kaltybė krinta ant lenkų, kurių Kalvarijoje yra apie 500, o lietuvių 11 tukstančių. Seinų vyskupystės administratorius 6 Gegužės m. dienoje šiemetai užvedė šokią tvarką Kalvarijos bažnyčioje: lig 9 valandos ryto lenkai gieda lenkiškas giesmes ir kas šventę yra sakomas lenkiškas pamokslas. Nuo 9 valandos lig po mišparų apie 4 valandą po pietų yra viskas lietuviškai. Bet lenkams to neužtenka, jie nori kad ir mišparai butu lenkiški, ir giedant lietuviams lietuviškai, iš to kilo ir muštynės.

Teesant lenkų Kalvarijos parapijoj tikt dvidešimtai daliai, rodos kad jų dvasiški reikalai yra užtektinai aprupinti, jie gali lig 9 valandai giedoti ir turi kas šventę pamokslą. Kad lietuvių dvasiški reikalai butu taip aprupinami, kaip lenkų Kalvarijoje, lietuviai galėtu tik dėkavoti Dievui ir dvasiškai valdžiai.

Žinios iš užrubežio.

Egiptas. Rugsėjo 10 dienoje Sueco kanale pasikendo Auglų laivas vardu „Kaledonija“. Iš pradžios mislyjo, kad jis teip užguls visą kanalą, kad kiti laivai nebegales praplaukti iš Viduržeminių į Raudonosias juras, bet tie nugąstavimai pasirodė bergždi.

Austrija. Austrijos pasiuntinys prie Trnkijos sultano baronas Kaliče prasišalina iš tos tarnystės. Baronas Kaliče ilgus metus gynė Austrijos reikalus

Turkijoje, jis šiandiena skaitos už geriausį žinovą Turkijos padėjimo, už-vis Balkano pusiasalio.

Svedija. Rugsėjo 12 dienoje Štokholmo mieste tapo suimti penki Suomaičiai (Finai), prie kurių rado bombų fabriką. Jie prisipažino norėję apiplėšti Štokholmo banką.

Netoli salos Bornholm Baltijos juroje du Rusijos garlaiviu suturėjo vieną Švedų laivą, važiuojantį Suomijon, atrado ant jo 3000 šaudyklių ir daug patronų.

Anglija. 11 Rugsėjo praneša, kad į Anglijos seimą bus įneštas sumanymas apie dovanojimą Irliandijai autonomijos. Irliandijos atstovas ponas Redmondas viename susirinkime pasakė bylą, kurioje skundes ir darė išmetinėjimus Anglijos valdžiai, kad tęsiasi įvesti Irliandijon autonomiją.

Amerika. 12 Rugsėjo Atlantos mieste Suvienytuose Amerikos Valščiuose kito didelės muštynės tarp negrų ir baltųjų žmonių. Negrai lig 1864 buvo gabenami Amerikon kaipo vergai; minetuose miestuose Šiauriniai Valščiai iškariavo jiems laisvę ir dabar jie turi lygias teises su baltaisiais žmonėmis, bet amerikiečiai jų nekenčia ir išto tankiai kilsta muštynės.

New-Jork. 12 Rugsėjo čionai ant pačtos tapo suturėtas vienas siuntinys, kuriame atrado bombą. Tas siuntinys buvo adresuotas bankieriui Jakubui Šiffui. Kalba, buk rusai revoliucionieriai norėję Šiffui atmonyti už tat, kam jis Rusijos valdžiai paskolino piningus.

Indija. 12 Rugsejo Indaus upės įtakoje nuskendo garlaivys o su juo draug apie du šimtu Indijonų, daugiausiai moterų ir vaikų.

Chinai. 10 Rugsėjo Hong-Kongo mieste duko begalinis viesulas vadinamas „tai funu“, kursai pridarė pragaištis apie 40 milijonų rublių. 12 laivų suvisu nuskendo, 14 tapo pagadintų, apie 5000 chiniečių pražuvo.

Kreta. 12 Rugsėjo salos Kretos valdimieras Graikijos karalaitis Jurgis apleido tą salą. Vos jam pasisekė sėsti ant laivo, išvisur suezinti kretiečiai užstoję buvo jam kelią. Jis, matos, nebegriš į Kretą.

Redaktorius Pralotas *Karosas.*

Parduodu PALIVARKĄ 124 dešimtinais viename gabale,

po 100 rublių už dešimtina;

žemė derlinga, pievos geros, dalis upės, ukiškieji trobesiai, 3 varstai nuo miestelio. Banko skolos 5 tukstančiai. Adresuoti: Kauno gub. st. Varniai B. Piečkauskienei.

